

Naar aangepaste minimummodellessentabellen voor de eerste graad

2024-01-22

Naar aangepaste minimummodellessentabellen voor de eerste graad

Naar aanleiding van de nieuwe minimumdoelen voor de eerste graad bekijken we de impact ervan op de huidige modellessentabellen van de eerste graad. Die modellessentabellen zijn opgesteld op basis van de huidige eindtermen eerste graad en gaan uit van een lessentabel die voor alle uren van de basisvorming is ingevuld. Aanpassingen aan de huidige lessentabellen gaan uit van stabiliteit van de huidige situatie in combinatie met het creëren van ruimte voor schooleigen keuzes. In lijn met de tweede en de derde graad gaan we voor de eerste graad uit van *minimum*modellessentabellen op basis waarvan scholen een eigen lessentabel ontwikkelen. Voor de eerste graad houden we bijkomend rekening met de eigenheid van de observerende en oriënterende eerste graad en met regelgeving specifiek voor de eerste graad.

1 Samenstelling en bepalingen onderwijstijd eerste graad

De samenstelling van de structuuronderdelen van de eerste graad en de onderwijstijd worden bepaald door artikel 157/5-7 in de Codex secundair onderwijs.

	A-stroom		B-stroom	
	1A	2A	1B	2B
Basisvorming	≥ 27u (incl. godsdienst)	≥ 25u (incl. godsdienst)	≥ 27u (incl. godsdienst)	≥ 20u (incl. godsdienst)
Lesuren differentiatie	≥ 5u	≥ 2u	≥ 5u	≥ 2u
Basisoptie		5u voor 1 basisoptie, desgevallend ingevuld via pakket		10u voor 1 tot 3 basisopties desgevallend ingevuld via pakketten

- De minimumdoelen van de basisvorming voor de eerste graad worden door ontwikkelcommissies bepaald en goedgekeurd door het Vlaams Parlement.
- De doelen van de basisopties worden door de onderwijsverstrekkers bepaald en vastgelegd in een curriculumdossier dat wordt goedgekeurd door de Vlaamse Regering.
- De invulling van de lesuren differentiatie gebeurt door de school binnen de klijntijnen vastgelegd door de Codex secundair onderwijs, art. 157/7.
 - De lesuren differentiatie kunnen worden ingevuld als verdieping of remediëring van onderdelen van de basisvorming of als verdieping in klassieke talen. De school biedt ten minste twee verdiepende differentiatiepakketten aan en voorziet ook in die remediërende differentiatiepakketten waaraan leerlingen behoefte hebben.
 - In het tweede leerjaar A en in het tweede leerjaar B kiest een leerling, binnen het aanbod van de school, één of meer verdiepende differentiatiepakketten, ermee rekening houdend dat de klassenraad bij het begin of in de loop van het schooljaar één of meer remediërende

differentiatiepakketten kan opleggen. De lessen differentiatie kunnen nooit volledig aan remediëring worden besteed.

- Uit de bepalingen vastgelegd in artikel 157/5-7 van de Codex secundair onderwijs volgt verder dat er enkel een complementair gedeelte mogelijk is als de school ervoor kiest om meer dan 32 lessen per week te voorzien.

2 Ruimte voor de school

De overwegingen van het arrest van het Grondwettelijk Hof betreffende de vernietiging van de eindtermen van de tweede en de derde graad gelden ook voor de eerste graad: eindtermen (minimumdoelen) moeten intrinsiek verenigbaar zijn met het pedagogisch project van de school en moeten voldoende ruimte laten voor eigen inhoudelijke en didactische keuzes van de school.

De verhouding 70-30 is ook van toepassing op de eerste graad: maximum 70% van de beschikbare onderwijstijd is nodig om het geheel van de door de Vlaamse overheid bepaalde onderwijsdoelen, i.c. de minimumdoelen van de basisvorming, te realiseren. Binnen de uren die vanuit de regelgeving voor de basisvorming zijn bepaald, voorzien de minimummodellessentabellen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen in de A-stroom en de B-stroom een aantal keuzes per graad die scholen (uitsluitend) kunnen besteden aan aspecten van de basisvorming (zie punt 3). Vermits die lessen deel uitmaken van het pakket lessen voor de basisvorming, houdt wat in die lessen aan bod komt, altijd verband met de leerplannen van de algemene vorming.

3 Naar een aangepaste minimummodellessentabel voor de eerste graad

Voor het bepalen van een minimummodellessentabel voor de eerste graad houden we rekening met volgende overwegingen.

- Scholen hebben nood aan **stabiliteit**. Daarom blijven keuzes die scholen in de huidige eerste graad hebben gemaakt, in de regel mogelijk vanuit de aangepaste minimummodellessentabellen, onder meer door gebruik te maken van keuze-uren en lessen differentiatie.
- Door middel van een aantal keuze-uren in het urenpakket van de basisvorming kunnen scholen zelf keuzes maken voor de algemene vorming in de eerste graad.
- Op basis van de verhouding 70-30 wordt de nodige onderwijstijd voor een leerplan/vak tot op een volledig lesuur in de minimummodellessentabel afgerond.
- De minimummodellessentabel voorziet niet meer tijd dan nodig, met uitzondering van keuzes gemaakt door de netwerkorganisatie (zie verder).
- Keuzes die zijn gemaakt in de tweede en de derde graad worden bestendig in de eerste graad:
 - Meer onderwijstijd voor Lichamelijke opvoeding dan strikt noodzakelijk.
 - Visualisatie van de onderwijstijd voor het Gemeenschappelijk funderend leerplan (GFL met integratie van het GLI) en het leerplan Financieel-economische vorming.
- Keuzes die zijn gemaakt in de huidige modellessentabellen worden bestendig:
 - Een leerplan Artistieke vorming (de school kan ervoor kiezen om die te realiseren via de expressievorm Beeld, Muziek, een combinatie daarvan of een andere expressievorm).
 - Ruimte voor een eigen benadering van het graadoverstijgend GFL (via vakkenintegratie, projectwerking of een afzonderlijk vak(onderdeel)).

Specifiek voor de A-stroom:

- De keuzes die zijn gemaakt in de huidige modellessentabel worden bestendig:
 - Een leerplan Mens & samenleving.
 - Meer onderwijstijd dan nodig voor de realisatie van het leerplan Engels.
- Elk leerplan kan in de regel worden gerealiseerd in de voorziene onderwijstijd met ruimte voor inhoudelijke en didactische keuzes van de leraar, de vakgroep en de school. Afhankelijk van specifieke leerlingengroepen en de specifieke context van de school zal het echter aangewezen zijn om bijkomend lesuren differentiatie in te zetten om de leerplannen kwaliteitsvol te kunnen realiseren voor alle leerlingen.

Specifiek voor de B-stroom:

- We versterken de componenten Nederlands en wiskunde van de algemene vorming door voor elk van beide vakken een uur extra te voorzien zodat leerlingen voldoende kansen kunnen krijgen om de leerplandoelen goed te verwerven.
 - Leerlingen in de B-stroom stromen veelal op leeftijd door vanuit het basisonderwijs. Dat betekent dat ze bepaalde essentiële kennis, inzicht of vaardigheden nog niet of nog niet in voldoende mate hebben verworven.
 - We voorzien bij voorkeur in de eerste graad voldoende tijd voor een stevige basis voor Nederlands en wiskunde voor elke leerling. Bovendien zijn functionele vaardigheden voor Nederlands en wiskunde in de tweede en de derde graad A-finaliteit van belang voor het realiseren van leerplandoelen van het specifieke gedeelte van studierichtingen.
 - Het uur extra in de lessentabel geeft leraren de tijd om vanuit vakdidactisch perspectief voldoende aandacht te besteden aan gevarieerde contexten en aan mogelijkheden tot transfer. Het is aan de school om in functie van de eigen context te bepalen op welke manier ze de lesuren inricht (bv. meer of minder geïntegreerd met andere vakken).
- We bestendigen de keuze om naast Frans (verplicht vanuit de regelgeving) ook Engels aan te bieden en gaan uit van de tijd die minimaal nodig is om het leerplan te realiseren.
- Voor Techniek voorzien we meer tijd dan nodig om het leerplan te realiseren.

3.1 Aangepaste minimummodellessentabel algemene vorming eerste graad

A-stroom	I, 1	I, 2
Go	2	2
LO	2	2
Ne	4	4
Fr	3	3
En	1	2
Wi	4	4
NW	2	1
Te	2	1
Ge	1	2
Aa	2	1
GFL+FEV*	3	1
ArVo	1	1
M&S	1	0
Overige	1	0
keuze	1	2
Totaal	27	25

B-stroom	I, 1	I, 2
Go	2	2
LO	2	2
Ne	4	4
Fr	2	1
Eng	1	1
Wi	4	4
NW	2	1
Te	2	2
Mavo	2	2
GFL*	3	1
ArVo	1	1
Overige	2	0
keuze	3	0
Totaal	27	20

* De leerplandoelen van het Gemeenschappelijk funderend leerplan (GFL) en van het leerplan Financieel-economische vorming (FEV) kunnen worden gerealiseerd via schooleigen projecten, door een of meer leerplandoelen te integreren in vakken van de algemene vorming of door een aantal leerplandoelen samen onder de vorm van een vak aan te bieden (zoals Artistieke vorming, ICT, Mens & samenleving), of door een combinatie van voorgaande mogelijkheden.

Net zoals in de tweede en de derde graad is het niet de bedoeling om het GFL als één afzonderlijk vak te realiseren. Dergelijke benadering gaat voorbij aan het gemeenschappelijke en funderende karakter van het leerplan. De onderwijstijd die voor het GFL en het LP FEV in de minimummodellessentabel wordt voorzien, heeft tot doel duidelijk te maken dat ook voor de realisatie van die leerplannen tijd nodig is. Afhankelijk van de keuzes die een school maakt, zal het voorziene lesuur in de schooleigen lessentabel een eigen invulling krijgen.

3.1.1 *Wijzigingen in de minimummodellessentabel voor de eerste graad A-stroom*

De gearceerde uren zijn wijzigingen ten opzichte van de huidige modellessentabel.

- Techniek: 3 graaduren (i.p.v. 4 graaduren)
- Visualisatie onderwijstijd GFL+FEV met 4 graaduren:
 - Artistieke vorming: 2 graaduren (i.p.v. 4 graaduren)
 - Mens & samenleving: 1 graaduur (i.p.v. 2 graaduren)
 - 1 'extra' uur voor het GFL (i.p.v. 0 graaduren)
- Keuze-uren: 3 graaduren (i.p.v. 0 graaduren)

3.1.2 *Wijzigingen in de minimummodellessentabel voor de eerste graad B-stroom*

De gearceerde uren zijn wijzigingen ten opzichte van de huidige modellessentabel.

- Nederlands: 8 graaduren, i.e. één graaduur extra (i.p.v. 7 graaduren)
- Natuurwetenschappen: wijziging inhoud met voortaan enkel Natuurwetenschappen
- Techniek: 4 graaduren (i.p.v. 6 graaduren)
- Maatschappelijke vorming: wijziging inhoud met voortaan Aardrijkskunde, Financieel-economische vorming en Geschiedenis
- Visualisatie onderwijstijd GFL+FEV voor 4 graaduren:
 - Artistieke vorming: 2 graaduren (i.p.v. 4 graaduren)
 - 2 'extra' uur voor het GFL (i.p.v. 0 graaduren)
- Keuze-uren: 3 graaduren (i.p.v. 0 graaduren)

4 **Graadlerplannen, diverse organisatiemodellen en interdisciplinaire leerplannen**

Voor alle vakken in de minimummodellessentabel voorziet Katholiek Onderwijs Vlaanderen in leerplannen. Die leerplannen zijn graadlerplannen. De school kan zelf beslissen hoeveel uren ze besteedt aan een vak in het eerste leerjaar en in het tweede leerjaar; verschuivingen van het aantal uren voor een vak in 1A/1B naar 2A/2B en omgekeerd behoren dus tot de mogelijkheden zolang de school rekening houdt met het minimum aantal uren dat aan de algemene vorming moet worden besteed (zie punt 1).

De realisatie van de algemene vorming in de B-stroom kan via diverse organisatiemodellen. Net zoals voor de tweede en de derde graad A-finaliteit kunnen scholen kiezen voor afzonderlijke vakken, voor een gedeeltelijk geïntegreerde benadering of een volledig geïntegreerde benadering. Daartoe worden op basis van de nieuwe minimumdoelen aangepaste organisatiemodellen uitgewerkt.

Naar analogie met de tweede graad voorzien we voor de eerste graad geen afzonderlijk leerplan voor Beeld en voor Muziek. Het nieuwe leerplan Artistieke vorming zal leraren voldoende houvast bieden om vanuit één discipline of expressievorm of vanuit meerdere disciplines of expressievormen al dan niet (partieel) geïntegreerd te werken. De school maakt zelf een keuze.

In opvolging van het interdisciplinaire leerplan Natuur, ruimte & techniek (NRT) en naar analogie met de organisatiemodellen voor de B-stroom wordt voor de A-stroom een beperkt organisatiemodel uitgewerkt waarbij scholen ervoor kunnen (blijven) kiezen om de leerplannen Aardrijkskunde, Natuurwetenschappen en Techniek op een meer geïntegreerde manier te realiseren.

5 Naar schooleigen lessentabellen: aandachtspunten voor keuzes in de algemene vorming en het keuzegedeelte

Binnen het geschetste regelgevende kader kan de school tal van keuzes maken om tot schooleigen lessentabellen te komen. In overeenstemming met de visie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen op de observerende en oriënterende eerste graad houdt de school best rekening met volgende overwegingen.

- De gemaakte keuzes in het eerste leerjaar en in het bijzonder de lesuren differentiatie zijn, met uitzondering van klassieke talen, niet bepalend voor de toegang tot een basisoptie in het tweede leerjaar.
- De gemaakte keuzes in het tweede leerjaar en in het bijzonder de lesuren differentiatie en de keuze voor een basisoptie in het tweede jaar zijn, met uitzondering van klassieke talen, niet bepalend, noch een voorafname op de studiekeuze naar de tweede graad: de keuze voor om het even welk studiedomein blijft mogelijk.
- In de eerste graad groeien leerlingen in keuzevaardig worden: mogen kiezen is ook leren kiezen.

Bij de lesuren differentiatie is er sprake van verdieping en remediëring.

- Onder verdieping kan ook verbreding vallen, bv. als doelen in een andere context worden aangebracht met het oog op transfer.
- Remediëren is inherent aan de lespraktijk en beperkt zich niet tot een aantal extra lesuren of slechts enkele vakken. Scholen kunnen op verschillende manieren omgaan met remediëring: van een uitbreiding op klasniveau van het aantal lesuren dat aan een bepaald vak besteed wordt tot afzonderlijke lesuren waarbij leerlingen individueel of in kleine groepjes voor die vakken of onderwerpen worden ondersteund waarmee ze op dat moment problemen ervaren.

5.1 A-stroom - voorbeelden van schooleigen lessentabellen

De school in voorbeeld 1 kiest ervoor om meer Engels aan te bieden in de eerste graad. Ze kiest voor het behoud van een geïntegreerde aanpak van de leerplannen Aardrijkskunde, Natuurwetenschappen en Techniek en koppelt daar een extra uur aan in het tweede leerjaar. Ze biedt voor 1 uur een vak Artistieke vorming en een vak Mens & samenleving aan in het eerste en tweede leerjaar.

Voorbeeld 1	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	4	4
Frans	4	3
Engels	2	2
Wiskunde	4	5
Aardrijkskunde, Natuurwetenschappen en Techniek	6	4
Geschiedenis	1	2
Artistieke vorming	1	1
Mens & samenleving	1	1
ICT	1	1
Verkenkende projecten	4	/
Basisoptie	/	5
Totaal	32	32

Aanvulling vanuit de lesuren differentiatie = blauwgekleurde cellen.

Remediëring en verdieping komen aan bod tijdens de reguliere lessen.

De school in voorbeeld 2 kiest ervoor om zowel in het eerste leerjaar als in het tweede leerjaar een extra lesuur Nederlands en Frans aan te bieden. Ze kiest ervoor om slechts 2 lesuren Engels aan te bieden. Ze kiest voor de vakken Beeld en Muziek waarvoor ze in elk leerjaar 1 lesuur uittrekt. Een aantal leerplandoelen van het GFL worden gerealiseerd via projectdagen. De school kiest ook voor een andere verdeling van het aantal lesuren over een graad voor de realisatie van het GFL.

Voorbeeld 2	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	5	5
Frans	4	4
Engels	1	1
Wiskunde	4	4
Natuurwetenschappen	2	1
Techniek	2	1
Geschiedenis	1	2
Aardrijkskunde	2	1
Beeld	1	1
Muziek	1	1
Projectdagen M&S	/	/
Differentiatie Frans	1	1
Differentiatie wiskunde	1	1
Klasuur	1	/
Oriënteringstraject	2	/
Basisoptie	/	5
Totaal	32	32

Aanvulling vanuit de lesuren differentiatie = blauwgekleurde cellen.

Remediëring en verdieping komen aan bod tijdens de reguliere lessen en voor wiskunde en Frans ook expliciet tijdens de lesuren differentiatie.

De school in voorbeeld 3 kiest ervoor om in het eerste leerjaar meer lesuren aan te bieden voor Nederlands en in beide leerjaren een uur meer voor Frans. Ze kiest ervoor om slechts 2 lesuren Engels aan te bieden. Ze kiest voor een extra lesuur voor Techniek. Zowel Beeld als Muziek worden

in elk leerjaar aangeboden. Voor Mens & samenleving worden 2 lessen voorzien in het eerste leerjaar. Voor ICT één lesuur in het eerste leerjaar. Een aantal leerplandoelen van het GFL worden gerealiseerd via projectdagen. De school kiest ook voor een andere verdeling van het aantal lessen over een graad voor de realisatie van het GFL.

Voorbeeld 3	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	6	4
Frans	4	4
Engels	0	2
Wiskunde	5	5
Natuurwetenschappen	2	1
Techniek	2	2
Geschiedenis	1	2
Aardrijkskunde	2	1
Muziek	1	1
Beeld	2	1
Mens & samenleving	2	0
ICT	1	0
Basisoptie	/	5
Totaal	32	32

*Aanvulling vanuit de lessen
differentiatie = blauwgekleurde
cellen.*

*Remediëring en verdieping komen
aan bod tijdens de reguliere lessen.*

De school in voorbeeld 4 kiest ervoor om in het eerste leerjaar een lesuur meer te voorzien voor Nederlands en voor Frans. Voor Wiskunde voorziet ze een extra lesuur in beide leerjaren. De school wenst Natuurwetenschappen extra in de focus te zetten door er twee bijkomende lessen voor te voorzien. Ze kiest voor een extra lesuur voor Techniek. De school kiest voor Artistieke vorming en laat in dat vak beeld en muziek aan bod komen. Twee talenturen laten leerlingen toe om zich beter te oriënteren op de keuze voor een basisoptie in het tweede leerjaar.

Voorbeeld 4	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	5	4
Frans	4	3
Engels	1	2
Wiskunde	5	5
Natuurwetenschappen	3	2
Techniek	2	2
Geschiedenis	1	2
Aardrijkskunde	2	1
Artistieke vorming	2	2
Mens & samenleving	1	0
Talentuur	2	0
Basisoptie	/	5
Totaal	32	32

*Aanvulling vanuit de lessen
differentiatie = blauwgekleurde
cellen.*

*Remediëring en verdieping komen
aan bod tijdens de reguliere lessen.*

De school in voorbeeld 5 kiest ervoor om in het eerste leerjaar meer lessen voor Nederlands aan te bieden. Ze kiest voor een extra lesuur voor Techniek. Zowel Beeld als Muziek worden aangeboden, elk in één leerjaar. Voor Mens & samenleving wordt 1 lesuur voorzien. De leerplandoelen van het GFL worden gerealiseerd via de vakken Mens & samenleving, Muziek, Beeld, het klasuur, integratie

in andere vakken en via projectdagen. Via keuzeprojecten kunnen leerlingen aspecten van de algemene vorming verder verdiepen en zich oriënteren op de keuze voor een bepaalde basisoptie.

Voorbeeld 5	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	5	5
Frans	3	3
Engels	1	2
Wiskunde	4	4
Natuurwetenschappen	2	1
Techniek	2	1
Geschiedenis	1	2
Aardrijkskunde	2	1
Muziek	1	0
Beeld	0	2
Mens & samenleving	1	0
Differentiatie Frans en Nederlands	2	1
Differentiatie wiskunde	1	1
Klasuur	1	0
Keuzeprojecten	2	0
Basisoptie	/	5
Totaal	32	32

Aanvulling vanuit de lesuren differentiatie = blauwgekleurde cellen

Remediëring en verdieping komen aan bod tijdens de reguliere lessen en voor wiskunde, Nederlands en Frans ook expliciet tijdens de lesuren differentiatie.

5.2 B-stroom - voorbeelden van schooleigen minimummodellessentabellen

De school in voorbeeld 1 kiest voor een extra lesuur Nederlands in het eerste leerjaar. Ze biedt een bijkomend lesuur Frans aan in het tweede leerjaar. Ze kiest ervoor om een aantal leerplandoelen uit het GFL te realiseren via het vak Maatschappelijke vorming waarvoor ze een extra lesuur uittrekt in het eerste leerjaar. Een aantal andere doelen via het GFL worden gerealiseerd via het titularisuur, de vakken Artistieke vorming en Communicatie en mediawijsheid en via integratie in andere vakken. Ze biedt Natuurwetenschappen en Techniek geïntegreerd aan. Via verkennende projecten kunnen leerlingen zich oriënteren voor de keuze van een basisoptie.

Voorbeeld 1	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	5	4
Frans	2	2
Engels	2	1
Wiskunde	4	4
Natuurwetenschappen en techniek	4	3
Maatschappelijke vorming	3	2
Artistieke vorming	3	2
Titularisuur	1	/
Communicatie en mediawijsheid	2	/
Verkennende projecten	2	/
Basisopties	/	10
Totaal	32	32

Aanvulling vanuit de lesuren differentiatie = blauwgekleurde cellen.

Remediëring en verdieping komen aan bod tijdens de reguliere lessen.

De school in voorbeeld 2 voegt in het eerste leerjaar een extra lesuur toe aan Wiskunde. Ze zet extra in op Techniek in het eerste leerjaar. Ze kiest ervoor om leerplandoelen uit het GFL te realiseren via het vak Maatschappelijke vorming waarvoor ze een extra lesuur uittrekt in elk leerjaar. De leerplandoelen van artistieke vorming realiseert ze via een projectweek. Via oriënteringstrajecten kunnen leerlingen zich oriënteren voor de keuze van een basisoptie.

Voorbeeld 2	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	4	4
Frans	2	2
Wiskunde	5	4
Natuurwetenschappen	2	1
Techniek	7	2
Maatschappelijke vorming	3	3
Projectweek: artistieke vorming	/	/
Klassenuur	1	1
Differentiatie Frans/wiskunde/Nederlands	2	1
Oriënteringstraject	2	/
Basisopties	/	10
Totaal	32	32

Aanvulling vanuit de lesuren differentiatie = blauwgekleurde cellen.

Remediëring en verdieping komen aan bod tijdens de reguliere lessen en voor wiskunde, Nederlands en Frans ook expliciet tijdens de lesuren differentiatie.

De school in voorbeeld 3 voegt in het eerste leerjaar een extra lesuur toe aan Nederlands, Wiskunde en Techniek. Ze kiest ervoor om de leerplandoelen van Natuurwetenschappen en een aantal leerplandoelen uit het GFL te realiseren via het vak Maatschappelijke vorming waarvoor ze 4 extra lesuren uittrekt in het eerste leerjaar. Naast de remediëring die inherent deel uitmaakt van een vak creëert de school de mogelijkheid om via enkele lesuren differentiatie in te zetten op specifieke noden van leerlingen.

Voorbeeld 3	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	5	4
Frans	2	1
Engels	1	2
Wiskunde	5	4
Techniek	3	2
Maatschappelijke vorming	6	2
Muziek	1	1
Beeld	2	1
Lesuren differentiatie	3	1
Basisopties	/	10
Totaal	32	32

Aanvulling vanuit de lesuren differentiatie = blauwgekleurde cellen.

Remediëring en verdieping komen aan bod tijdens de reguliere lessen en voor specifieke aspecten ook tijdens de lesuren differentiatie.

De school in voorbeeld 4 kiest ervoor om in het tweede leerjaar leerplandoelen Nederlands en Wiskunde niet enkel in de vakken Nederlands en Wiskunde te realiseren, maar ook geïntegreerd in het vak Mavo. Voor dat vak voorziet ze meer lesuren. De school kiest voor een geïntegreerde

benadering van Natuurwetenschappen en Techniek. Naast de remediëring die inherent deel uitmaakt van een vak creëert de school de mogelijkheid om via lesuren differentiatie in te zetten op specifieke noden voor moderne talen en voor wiskunde-wetenschappen.

Voorbeeld 4	I, 1	I, 2
Godsdienst	2	2
Lichamelijke opvoeding	2	2
Nederlands	4	3
Frans	2	1
Engels	2	1
Wiskunde	4	3
Natuurwetenschappen & techniek	4	2
Maatschappelijke vorming	4	3
Beeld	2	2
Differentiatie moderne talen	2	2
Differentiatie wiskunde-wetenschappen	2	1
Projecten	2	/
Basisopties	/	10
Totaal	32	32

Aanvulling vanuit de lesuren differentiatie = blauwgekleurde cellen.

Remediëring en verdieping komen aan bod tijdens de reguliere lessen en tijdens de lesuren differentiatie moderne talen en wiskunde-wetenschappen.

